

MAHÂBHÂRATA DESTANINDAN SEÇMELER

Doç Dr. Kemal ÇAĞDAŞ

Epik devir Sanskrit dilinde yazılmış olan *MAHÂBHÂRATA*, takriben 100,000 beyit tutan 18 kitap halinde tertiplenmiş manzum bir edebî eserdir. Destanın ana konusu *Kuru'lar* ile *Pandava'lar* arasında tahta veraset yüzünden çıkan bir savaştır. Aslında, bu destan içinde zengin bir edebî geleneğe sahip rahip zümresinin hayatının her safha ve olayına ait nâkiller buluyoruz. Din, ahlâk, tefelsûf, mitoloji, masal, hikâye, sosyal kurallar gibi konularda yapılmış konuşmaların destanda geniş ölçüde yer almış olduğunu görüyoruz.

Destanın çeşitli ellerden geçtiği, içine çeşitli ekler yapıldığı, bazı kısımlarının çok eski olmalarına rağmen, çoğu kısmının M. Ö. 3. yüz yıl ile M. S. 3. yüz yıl arasında meydana getirilmiş olduğu tahmin edilir.

Destan içindeki kahramanlar, tekrar tekrar sayılan, olağan üstü sıfatlarla göklere çıkarılmış, olaylar ise, iç içe dizinlenmiş bir şekilde çok uzatılarak anlatılmıştır. Tekerrürler ve zorlanmış uzatmalar destanı zevkle okunabilir bir eser olmaktan uzaklaştırmıştır. Eserin *Vyâsa* adlı bir şair aziz tarafından meydana getirildiği rivayet edilirse de bu yazar hakkında hiç bir bilgiye sahip değiliz. *Vyâsa* mitolojik bir yazardır ve kendisine atfedilen eserleri yazmış olmasına asla imkân yoktur. Destanın bir tek kişinin kafa ve kaleminden çıkmadığı aşikârdır.

Destanın yukarıda belirttiğimiz hususlarına rağmen, eserdeki bazı parçalar, içlerindeki zorlayıcı uzatmalar ve gereksiz tekerrürlerden arındıkları zaman eski ve kısmen yeni (çünkü Hindistan'da bir çok eski örf ve âdetler bu gün bile aynen devam etmektedir. Örneğin inek kutsiyeti) Hindistan'ın kültür tarihi, sosyal yapısı, dini, tefelsûf ve günlük hayatı hakkında faydalı bilgi veren, zevkle okunabilecek parçalar haline gelecektir. Sunduğumuz seçmeler işte bu hale getirilmiş parçalardır.

Tercümemizde T. R. Krishnâçarya ve T. R. Vyâsâçarya'nın (Şrîman Mahâbhâratam Bombay, 1906, 1997, 1908, 1909) Sanskrit litokopisi ile destanın Poona baskısından (Mahâbhâratam, Printed and Published by Shankar N. Joshi, Poona 1929, 1930, 1931, 1932, 1933) ve P. Chandra Roy'un İngilizce tercümesinden yararlanılmış bulunuyoruz. Tercümemizde kelimelere değil ibare ve cümlelerin anlamlarına bağlı kalmış olduğumuzu belirtmek isteriz.

(1)

(Aşağıdaki konuşma geleneklerine bağlı bir Brahman baba ile Buddhist veya Caninist olduğunu tahmin edebileceğimiz, oğlu arasında geçiyor. Babanın

D. T. C F.

Sürelî Yayınlar Bölümü

sözlerinde Brahman hayat görüşü, oğlu'un sözlerinde ise Budist veya Cainist rahip morali yankı bulmuştur).

Oğul — Babacığım, hayatın böyle akıp gitmekte olduğunu gören akıllı bir kişi ne yapmalıdır? Bana söyleyiniz görevlerim nedir? Onlardan edineceğim faydalar nedir? Sizi dinleyerek o görevleri yerine getirmek istiyorum.

Baba — Oğul, öğrenci hayatına girerek *Veda'ları* çalışırsın. Sonra ejdadını kurtarmak için evlenir ve çocuk sahibi olursun, ateş yakarak ayin ve merasim görevlerini gereği gibi yerine getirirsin. En sonunda kendini teemmüle vermek için ormana çekilirsin.

Oğul — Dünya böyle her yandan tehlikelerle sarılmışken, insanı ölüme sürükleyen ve karşı konulamayan etkiler dünyayı tedirgin ederken, siz nasıl böyle sakin sakin bu sözleri söylersiniz?

Baba — Dünya nasıl tehdit ediliyor? Karşı konulamayan, acı sonuçlar doğuran şeyler nelerdir?

Oğul — Dünyayı tehdit eden *ÖLÜM'dür*. Onu sarmış olan şey *ÇÜRÜME* dir. Karşı konulamayan (insanın hayatını süreli bir şekilde azaltan) gelip giden gecelerdir. *ÖLÜM'ün* her insanın başına geleceğini bildiğim halde ben nasıl bilgi edinmeden vaktimi geçirebilirim?... (*ÖLÜM* durmadan yaklaşırken) Kim kendini sığ sulardaki balık gibi mutlu sayabilir? *ÖLÜM* kişiye arzuları daha yerine gelmemişken ulaşıyor. Kişi çiçekler toplarken, kalbi başka türlü şeyler için çarparken *ÖLÜM* onu, bir dişi kaplanın koyunu kapıp kaçırdığı gibi, çekip alıyor. Bu günden tezi yok kendin için yararlı olanı yap. *ÖLÜM'ün* sana gelmesini bekleme... Yarının işi bu gün, öğleden sonrasının işi öğleden evvel görülmelidir. *ÖLÜM* pençesine aldığı kişinin işlerini tamamlamış olup olmadığına bakmaz. Bu gün ölmeyeceğinden kim emin olabilir? Kişi kendini erdem kazandıran işlere ömrünün baharında iken vermeli. Hayat gelip geçer, erdemli kişiye ün ve saygı kendiliğinden gelir. Bilgisizliğinin etkisiyle kişi oğul ve kadın peşindedir.... *ÖLÜM*, *İHTİTARLIK*, *HASTALIK* ve *KEDER* çeşitli nedenlerle bedende yer almışken, nasıl olurda siz, tamamen sağ ve salim imiş gibi, aldırmadan yaşayabilirsiniz? Beden taşıyan her varlık meydana gelir gelmez, onu yok etmek isteyen *ÇÜRÜME* ve *ÖLÜM'ün* takibine uğrar. Hareket eden etmeyen her varlık bu ikisinin etkisi altındadır. Şehir ve köylerde (insanlar arasında) yaşamağı istemek intihar demektir. Halbuki orman, insanın duyularının keskinleştiği yer olarak bilinir. Kutsal yazılarda böyle denmiştir. Şehir veya köyde yaşama arzusu insanı kuvvetle bağlayan bir bağıdır. Arınmış olanlar bu bağı koparır ve kurtuluşa ulaşırlar. Arınmamışlar ise bu bağı koparamazlar. Canlıları, iş ile, sözle veya düşünce ile incitmiyenlerin canı ve malı emniyet altındadır. *ÖLÜM'ün* habercilerinin (hastalık ve ihtiyarlık) gelişine kimse engel olamaz. Sadece *GERÇEK* (bilgisi) buna kadirdir. Ölümsüzlüğe gerçek yoluyla varılır. Bunun için insan gerçekçi olmalı, kendini gerçeğe ulaşma yoluna adanmalı, gerçeği kendine *Veda* yapmalı, hislerine gem vurarak gerçeği gizliyen ortadan kaldırmalı. *Ölümsüzlük* ve *Ölüm* ikisi de beden de vardır. Kişi *ÖLÜM'e* bilgisizlik ve akılsızlık sebebiyle gider, ölümsüzlük ise gerçek yoluyla elde

edilir. Bunun için yaratıkları incitmekten çekineceğim, gerçeği aramaya çalışacağım, arzu ve öfke'nin etkisinden kendimi kurtararak, zevk ve kederi eşit sayarak, ölümsüz gibi *ÖLÜM*'ü bir yana atacağım.....

(2)

(Aşağıdaki konuşmada nefisini yenmiş meşhur bir yogi'nin ruh haleti anlatılmaktadır).

Yudhishthira- Sayın üstad, canlı varlıklar hep keder ve ölüm korkusu içindedirler, bana söyleyiniz bu iki duyguya nasıl engel olunabilir?

Bhishma — Ey, kral, bu konuda *Narada* ile *Samanga* arasında geçmiş bir konuşma nakledilir:

Narada —...Siz hep kederden uzak sön derece neşeli görünüyorsunuz. Sizde en küçük bir endişe işareti görmüyorum. Kanaatkar ve mutlusunuz. Bir bayram çocuğu haleti içindediniz.

Samanga — Ey şeref bahşeden kişi, ben. geçmiş hal ve geleceği ve bunlar hakkındaki gerçeği biliyorum onun için neşemi bozmam. Bu dünyada işlenen işlerin nedenini, onların getirecekleri sonuçları ve bu sonuçların çeşitlerini biliyorum. Onun için kendimi kedere kaptırmam. Cahiller, terkedilmişler ve başarılı kişiler, körler, aptallar, çılgınlar, hattâ biz kendimiz, bütün canlılar geçmişteki hayatlarında işlemiş oldukları işlerin ecrü cezasına uygun olarak yaşarız. Cennette yaşayan, hastalık yüzü görmiyen tanrılar bile aynı durumdadır..... Mademki bütün sevinç ve kederler ebedî değildir o halde bunlar bizi tedirgin etmemeli.... Bilgelğin esası duyguların hatâsına düşmemektir. Hatâ ve kedere kapılan duygulardır. Duyguları hatâdan kurtulmamış bir kişi hiç bir zaman bilge olamaz. Gurur da dalâlet içinde olanların kurtulamadıkları bir hatâdır. Dalâlet içinde olanlar ne bu dünyayı ne de öbür dünyayı kazanabilirler. Hatırdan çıkarmamalıdır ki ne keder ne de saadet ebedîdir. Bunun gibi, fenalıklar ve acı olaylarla dolu olan bu dünya hayatına itibar edilmemelidir... Saadeti kendi içinde bulabilen kimse başkasının malına göz dikmez, elde edemediği kazançlar üzerinde durmaz, sonsuz bir servet sahibi olmak bile onu sevindirmez. Servetin kaybolmasından da üzüntü duymaz. Ne dostlar, ne servet, ne yüksek kasta doğmuş olmak, ne dinî bilgiler, ne de sihir ve büyü kuvveti olan kutsal düsturlar, ne kudret bir kimseyi öbür dünyanın kederinden kurtarabilir. Öbür dünyada esenlik, sadece kişinin kendi davranışlarıyla kabildir. *Yoga'yı* bilmeyen kişi asla kurtuluşa ulaşamaz. *Yoga'yı* bilmeyen mes'ut olmaz. Sabır ve kederi atmak için gösterilen azim, saadetin iki habercisidir. Hoşa giden herşey zevke sevkeder, zevk gurur doğurur, gurur ise üzüntü yaratır. Bundan ötürü bunların hepsinden kendimi korurum... Servet ve zevki, ihtiras ve hatâyı bir yana atar, üzüntü ve her türlü endişeden arınmış olarak yer yüzünde dolaşırım. Abuhayat içmiş biri gibi ne bu dünyada ne de öbür dünyada ölüm'den, haksızlıktan ihtirastan, korkum yoktur. Ey *Narada*! Ben bu bilgiyi ciddî ve yok edilmez riyazet temrinleri sayesinde elde ettim, bu sebepten beni bulsa bile keder bana tesir edemez.

(3)

(AŞağıdaki konuşma Yogi'nin kendine uyguladığı ilelerden biri, yemeyi yi azaltma ekzersizi ve bu yolun glĞ üzerinedir).

Yudhishira — Ey yüce stad, bir yogi'nin hangi yemekleri yiyerek ve neleri yenerek Yoga kuvveti kazandığını lütfen bana söyleyiniz?

Bhishma — Yogiler, Yoga kuvvetini, kırık pirinç taneleri, ıslatılmıŐ su-sam çörekleri yiyerek, nebati ve hayvani yağlardan ekinererek, uzun zaman içine sıvı katılmamıŐ arpa unu yiyerek, günde sadece bir vn yiyip ruhlarını temizliyerek, su ile karıŐık sütü önce günde bir kere, sonra 15 günde bir kere, sonra ayda bir kere, sonra üç ayda bir kere, sonra yılda bir kere içerek, et yemiyerek, ihtiras, öfke, sıcak, soğuk, rüzgar, korku ve hiddeti, nefesi yenerek, insana hoş gelen seslerden, duyguların objelerinden, cinsi temastan çekinmenin doğurduğu, yenilmesi g rahatsızlıklara karşı koyarak . . . kayıtlardan uzaklaşmış ,yüksek bilgeliğe ulaŐmıŐ, teemmül ve okuma servetine sahip olarak, ince ruhunun bütün haŐmetiyle parıldar. Bu bilgelik sahibi Brâhmanların yüce yolu (yoga) tabii çok g bir yoldur. Hiç kimse bu yolda kolay gidemez. Bu yol, içinde sayısız yılanların haŐerelerin dolaŐtıĐı, yer yer çukurların bulunduğu, tek damla suyun bulunmadığı dikenler yüzünden geçilemez hale gelmiş bir orman gibidir. Bu yol üzerinde hiç bir vaha bulunmıyan, yangında ağaçları kl olmuş bir çölden geçen ve haydut çetelerinin tehlikeli bir hale getirdiği bir yoldur. Çok az sayıda genç bu yolu kazasız geçebilir. Bu yola koyulupta sonra geri dönen kimse bir çok hataları olan bir kimse sayılır. Temiz ruhlu kişiler bir ust-ranın ağzı kadar keskin olan yoga teemmlnde bulunabilirler. Ruhu temiz olmıyanlar ise bunu yapamazlar. Yoga teemmülü sakatlanırsa, bu disiplin, kaptanı olmıyan bir geminin yolcuları karşı kıyıya ıkaramıyacağı gibi, yogi'yi mutlu sonuca ulaŐtıramaz. Yoga'yı gereği gibi yapanlar ise doğum ve ölümü, saadet ve kederi bir yana atmağa muvaffak olurlar_____

(4)

(AŞağıdaki konuşmada, bir işi yaparken, işin niteliği, fayda ve zararları, nasıl yapılacağı gibi hususlarda, iyiden iyiye düŐmenin faydası ortaya konulmuŐtur. Konuşmada dolayısıyla baba ve annenin kutsallığı üzerinde durulmuŐtur).

Yudhishira — Ey yüce stad, bir işin yapılıp yapılmaması gerektiği hakkın da en doğru yolu gösteren yüce Ğretmensiniz. Size soruyorum, insan kendine verilen bir işi muhakkak yapmak zorundamıdır? Bunun yargısını nasıl yapacaktır? Konu hakkında kararını çabuk mu vermeli yoksa yavaş yavaş mı?

Bhishma — Bu konuda *Angirasa* soyundan *irakarın'e* ait eski bir masal anlatılır. Akıllı kişi Şüphesiz iyice düŐündükten sonra bir işe baŐlar. Böyle bir kişi hiç bir işte hatya düŐmez.

Bir zamanlar *irakarın* adında çok akıllı bir kişi vardı. Bu *Gautama'nın* oğlu idi. Tasarı halindeki işleri hep uzun zaman eni konu düŐünür ve yapması gerekli olanı yapardı. Her Şey üzerinde uzun uzun düŐünmeyi âdet edindiği için ona *irakarın* derlerdi. Uzun zaman uyumaz, uyuyunca kalkmaz, bir işe koyuluncaya kadar çok zaman geçer ve işi çabuk bitirmezdi. Ona tembel sıfatını

yakıştırdılar, anlayışı kıt ve görüşü noksan olanlar, onu aptal sırasına soktular. Bir defasında bilgin *Gautama* iyice düşünmeden aşağıdaki sözleri sarfetti ve ormanın yolunu tuttu. *Gautama* karısının bir fena hareketi üzerine oğlu *Çirakarın'e* ötkle ile "öldür şu kadını" dedi.

Çirakarın ise tabiatı icabı babasının yapmasını emrettiği iş üzerinde uzun uzun düşünceye daldı. Hem babasına itaat göstermesi gerekti hem de annesini öldürmemeliydi. Birbirine zıt düşen iki zorunluk karşısında idi. bu durumda fena iş yapan birinin işliyeceği günâhtan nasıl kaçınabilirdi? Babaya itaat en büyük erdemlerden biri, anneyi korumak kişi için çekinilmesi imkânsız açık bir görev... Günâhtan nasıl kaçınabilirdi? Bir kadını, özellikle annesini öldürdükten sonra kim kendini mutlu sayabilir? Kendi babasını dinlemeyen bir kişi servet ve şöhrat sahibi olabilirini? Babasının emrini yerine getirmek mecburî bir iştir. Annenin korunması da aynı derece de bir vazifedir. Baba kendine ait olan şeyi annenin rahmine koyar ve doğumda bir oğul edinir. Bununla işlerini, durumunu, adını ve soyunu devam ettirir. Beni annem ve babam bir evlât olarak meydana getirdiler. Aslımı biliyorum. Doğumdan sonra yapılan merasimde ve hocanın yanından döndüğümde babamın söyledikleri onu saymam için kâfidir. Çocuğunu büyütmesi ve eğitmesi nazarı dikkate alınınca baba insanın büyükleri arasında en çok hürmete lâyık olanıdır, o, dinin kendisidir. *Veda'lar* bir babanın sözlerinin yerine getirilmesinin en yüce görev olduğunu şüpheyi yer bırakmıyacak şekilde ortaya koymuştur. Baba için bir oğul sevinç kaynağıdır. Oğul için ise baba herşeydir. Bedeni başta olmak üzere, sahip olduğu herşeyi, oğluna veren babadır. Onun için babanın emri en küçük tereddüde yer verilmeden yapılmalıdır. Babasına itaat edenin işliyeceği suç, suç sayılmaz. Baba cennetin kendisidir. Baba en yüce riyazettir. Baba memnun edilince bütün tanrılar memnun edilmiş olur. Babanın sevinçli sözleri oğulu bütün günâhlarından temizler. Çiçek dalından düşer, meyva ağacından düşer, fakat başına gelen felâket ne olursa olsun babalık sevgisi yüzünden bir baba oğlunu hiç bir zaman terketmez. İşte babam için bunları düşünüyorum... Anneme karşı olan vazifelerimi düşününce... Anne her felâketin çaresidir. Bir annenin sadece var. oluşu insana bir koruyucu sağlar. Annesizlik koruyucusuz kalmak demektir. Serveti olmayan biri evine girince, anneciğim diyebiliyorsa hiç üzüntüye düşmiyecektir... Kudretli veya kudretsiz, cılız veya yiğit çocuğu koruyan annedir Anne gibi yar olmaz, oğul annesini kaybederse gençliği gider. Üzüntüye düşer, dünya gözüne boş görünür...

Oğul böyle eni konu düşünüp dururken aradan uzun bir zaman geçmiş tir. Babası *Gautama* ormandan döner ve öfkesine yenilmiş olarak karısı hakkındaki kararından ötürü üzölmüş ve pişman olmuştur. Dönünce oğlunun emri yerine getirmekte geç kaldığını görür ve çok sevinir, ona: Seni takdis ediyorum ey *Çirakarın*, bir işe girişmeden önce hep böyle uzun uzun düşünesin. Emrimin ifasını geciktirmekle beni ebediyyen mes'ut ettin" dedi..

(5)

(Geleneklerine bağılı olarak yaşayan Hindu'nun dini görevlerinden biri de rahiplere hediyeler vermektir. Bu hediyelerle kişinin öbür dünyadaki cenette

yer sağlayacağına inanılır. Verilecek hediyeler arasında inek en makbul olanlardan biridir. Aşağıda bu konuda ve genel olarak ineğin kutsiyeti hakkında bir konuşma verilmiştir).

Bhisma —... Bundan sonra, ey günahsız kişi, sana ineklerin armaganı konusunu anlatacağım. İnekler riyazet edenlerin en üstünü olarak kabul edilir, bunun için *Mahâdeva* ineklerin arasında riyazet yapmıştır. İnekler Brahman ülkesinde *Soma* ile birlikte Kalırlar. Bu en yüce istek olduğu için başarılı azizler o ülkeye ulaşmağa çalışırlar. İnekler insanlara süt, yağ, tezek, deri, kemik, boynuz ve kıl vererek yararlı olurlar. Soğuk ve sıcak duymazlar. Hep çalışırlar. Yağmur mevsimi onlara tesir etmez. İnekler Brâhmanlarla birlikte en yüce amacı elde edebildikleri için bilgiler ineklerin Brâhmanlarla eşit olduğunu söylerler. Çok eskiden '*Rantideva'nın* büyük bir merasim yaptığı ve bunda çok sayıda ineklerin kurban edildiği, kesilen hayvanlardan çıkan derilerden aktılan öz sudan *Çarmanvati* adı verilen bir nehir meydana geldiği anlatılır. İnekler artık kurban hayvanları arasında değildir. Şimdi hediyelik hayvanlar arasındadır. Yüce Brâhmanlara inekler hediye eden bir kral içine düşeceği her felâketten muhakkak kurtulur. Bin inek hediye eden kişi cehennemlik olmayacaktır. Böyle bir kişi her yerde muzaffer olur. Tanrıların başbuğu ineklerin sütünün abıhayat olduğunu söylemiştir. Bu sebepten bir inek hediye edenin abıhayat hediye etmiş olduğu kabul edilir. *Veda'lara* vakit olanlar kurban ateşine atılmış süttan mamul yağın ateşe sunulacak en makbul şey olduğunu söylerler, bunun için inek hediye edenlerin, ateşe sunulacak en makbul şeyi sundukları kabul edilir.. İnek onu öldürmesi muhtemel kişilere, toprağı sürene ve bir dinsize verilmemelidir. Bilgeler böyle günahkâr kimselere inek verenlerin ebedî cehenneme gideceklerini söylemişlerdir. Kişi total, yavrusu yaşamıyan,kısır,, hastalıklı, sakat, takati kalmamış bir ineğı Brâhmanlara hediye olarak vermemelidir. Bin inek hediye eden kişi cenneti kazanır ve *Indra'nın* dostu olmaktan doğan saadete ulaşır. Yüz bin inek hediye eden sonsuz mutlulukların kazanıldığı birçok ülkelere kavuşur.

(6)

(Aşağıdaki hikâye birlik olmanın faydasını göstermek için anlatılmıştır.)

Vidura Dhritarastra'ya dediki — Efendimiz, yaşlılardan şöyle işittik: Günün birinde bir kuş avcısı kuşları yakalamak için ağını yere sermiş. Birlikte yaşayan iki kuş bu ağa düşmüş. Sonra ikisi birlikte havalanmışlar ve ağ ile birlikte uçmağa başlamışlar. Kuşların kaçtığını gören avcı, onları uçtukları yönde izlemeye koyulmuş. Tam bu sırada bir yogi sabah duasını bitirmiş ve kuşları yakalamak umuduyla koşan avcıyı görmüş. İşi yerde olan bir avcının gökteki şeylerin peşine düştüğünü görerek ona şöyle demiş: "Ey kuşcu, senin için yerededir, gökte uçan iki yaratığı izlemen bana tuhaf geldi".

Kuş Avcısı: "Bu iki kuş anlaşıp birlik olmuşlar benim ağıma kaçtırdılar, ama bir kavga ederlerse elime düştükleri gündür".

Vidura—Bu iki kuş, ecelleri gelmiş olacak, çok geçmeden kavgaya başladılar. Ve aptal çift kavga ederken yere düştü. Ölümün ağlarına kapılmış iken

öfke ile birbirlerini suçlandırmaya başladılar, kuş avcısı görünmeden gelerek ikisini de yakaladı. İşte böyle olur, servet uğrunda akrabalar birbirlerine düşerlerse, kavgaları sonucu, bahsini ettiğim kuşlar gibi, düşmanların eline düşerler. Birlikte yemek sohbet etmek, akrabalara yakışan şeydir, hiç bir durumda anlaşmazlığa yer vermemelidir.

(7)

(Aşağıda ARZU bir ağaç şeklinde tasvir edilmiştir).

Vyāsa — İnsanın kalbinde ARZU denilen acaip bir ağaç vardır. **Onun** tohumu YANILMA'dır. ÖFKE ve GURUR bu ağacın gövdesini teşkil ederler. Ağacın dibindeki yer İŞ TAPMAK DİLEĞİDİ'dir. CEHALET bu ağacın kökü DİKKATSİZLİK ise ağacı ayakta tutan sudur. Ağacın yaprakları KISKANÇLIK'dır. Geçmiş hayatta işlenmiş kötü işler ağacın GÜÇÜ'dür. Sürgünleri DÜŞÜNCESİZLİK, ve ENDİŞE, geniş dalları ÜZÜNTÜ, tomurcuğu KORKU'dur. Ağacı saran sarmaşıklar güzel şeylere karşı duyulan İSTEK'dir. Muhteris insanlar demir zincirlerle bağlı olarak meyva veren ağacın etrafında otururlar, ondan meyva umarlar ve ona tapınırlar. Bu zincirleri çözebilenler, keder ve sevinci bir yana atarlar.....

(8)

(Aşağıdaki konuşmada Hint cemiyetinin özelliklerinden biri olan kast sistemi, sistemdeki dört önemli kastın mensuplarının sıfat ve görevleri sayılmıştır).

Bharadvaca — Ey yüce edip, hangi işleri yaparak insan Brahman, Kshatriya, Vaişya ve Şûdra olur? Lütfen bana söyleyiniz.

Bhrigu — *Cata* denilen merasim ve diğer ayinlerle takdis edilmiş, davranış temiz, *Veda*'ları çalışan, bilinen altı işi (sabah ve akşam gusülleri, sessizce dua "okumak, ateşe nezir atmak, tanrılara tapınmak, misafirleri iyi karşılamak) yapan, bütün dindarca sayılan işleri yerine getiren, tanrıları ve misafirleri buyur etmeden yemeğe başlamayan, hocasına daima hürmet gösteren adak ve vaatlerini yerine getiren, gerçekten ayrılmayan Brâhmandır. Bir Brâhmari da bulunan erdemler, gerçeği izlemek, (uygun düşün) hediyeleri kabul etmek, utanma duygusu ve başkalarına yardım etmek, tahammüldür.

Savaş işini yapan, *Veda*'ları çalışan (Bârhmanlara) hediyeler veren (tebasından) para alan kişi *Kshatriya*'dır. Hayvan beslemekle şöhret yapan, ziraat ticaret yapan, davranışları temiz ve *Veda*'ların okunduğu merasimlere katılabilen kimse *Vaişya*'dır. Her türlü yiyeceği zevkle yiyen, her türlü işi yapan, davranış temiz olmıyan, *Veda*'ları okumayan kişi *Şûdra*'dır.

(9)

(Aşağıda cennet ve ötesi hakkında bir konuşma geçmektedir).

Bharadvaca — Bu yerin ötesinde işittiğimiz fakat göremediğimiz bir ülke rvadır. Bu ülkeyi bilmek istiyorum, onu tasvir etmek lütfunda bulunur musunuz?

Bhrigu — Kuzeyde, her türlü meziyete sahip Himavat (Himâlaya) ların ötesinde, kutlu, mutlu ve çok arzulanan bir ülke vardır. Buraya "öbür dün-

ya " denir. Bu ülkede oturanlar işlerinde dürüst, dindar ve kalpleri teiniz, yalancılık ve hatâ'dan uzaktırlar, hiç bir dertten muzdarip değillerdir. Bu ülke böylesine güzel özelliklere sahip olarak gerçekten cennetin aynıdır. Orada ölüm uygun zamanda gelir. Hastalık oraya uğramaz. Hiç kimse başkalarının kadınlarının özlemini duymaz. Bu ülkenin kişileri birbirlerini incitmez, öldürmez, birbirlerinin mallarına göz dikmezler. Orada hiç günâh işlenmez, hiç bir şeyden şüphe edilmez ve orada dinin yerine getirilmiş vecibelerinin ecirleri gözle görülebilir. Orada bazıları yiyecek ve içecek şeylerin en âlâsına sahiptir, köşk ve saraylarda otururlar.

(10)

(Aşağıdaki konuşmada insanların yaratılış ve kastlara ayrılışları hakkında popüler Hindu görüşünü buluyoruz).

Bhrigu — (Tanrı) *Brahma* önce bir kaç Brahman yarattı bunlara *Pracapati* (yaratılışın hakimleri) denir. Bunlar ateş ve Güneş gibi parıldıyorlardı. Sonra kudretli Tanrı gerçeği, görevi, riyazeti ve ezeli *Veda'ları*, her türlü- dini işleri, temizliği yarattı ve insanların bunlarla (bunları yaparak) cennete ulaşacaklarını ilân etti. Bunların ardından öteki tanrı ve yarı tanrıları, Brahman, *Kshatriya*, *Vaişya* ve *Şûdra* diye dört ayrı sınıl insanları yarattı. *Brahman'ların* rengi beyaz, *Kshatriya'ların* kırmızı, *Vaiş'ların* sarı, *Şûdra'ların* siyah idi....

Bhrigu — Çeşitli sınıflar arasında aslında bir fark yoktur. Başlangıçta bütün dünyada (yalnız) Brâhmanlar vardı. Brahma onları (eşit) yaratmıştı fakat işlerinin ecrü cezalarının sonucu insanlar sınıflara bölündüler. Brâhmanlar arasında arzu ve heveslerine düşkün olarak hareket edenler, şiddet, öfke, cesaret sahibi olup dini görevlerine ve ibadete pek önem vermeyen muhteris Brâhmanlar *Kshatriya* oldular. Kendileri için çizilmiş işlerin dışına çıkan, iyilik ve ihtiras sahibi Brâhmanlar ise hayvan besicisi ve ziraatçı oldu, bunlara *Vaişya* dendi. Gerçekten ayrılan, başka yaratıklara eziyet eden, yalancı, geçim için her işi yapan, davranışları temizlikten uzak dalâlate düşmüş brâhmanlar ise *Şûdra* oldular. Bu mesleklere ayrılmış Brâhmanlar kendi sınıflarından düşerek diğer üç sınıfın mensupları oldular. Bu dört kast asılları Brâhmanlar oldukları için dinî görevleri yerine getirebilmekte, kurban âyin ve merasimleri yapmak ve yaptırmak veya onlarda yer almakta serbesttirler. İşte dört kast böyle *Brahma* tarafından yaratılmış ve *Veda'ların* emirleri bunlara farz olarak verilmişti. Doğru yoldan saptıkları için bir çokları mevkilerinden düştüler ve cehalete kapıldılar.....

(11)

(Hindistan'ın bazı yerleri dindar Hindularca kutsal sayılır ve bunlar haç mahalleridir. Aşağıdaki konuşmada bu yerlerden ve bunları ziyaret ederek kazanılan sevaplardan bahis vardır. Sanskrit dilinde haç yerine TĪRTHA denir)

Vaisampayana — Ey kral, *Krshna'nın* (haç yerlerini ziyaret için) gitmeğe hazırlandığını gören Brâhmanlar ona yaklaşarak şöyle dediler: "Ey *Krshna*, kardeşlerinle birlikte haçça gidiyorsun, ne olur bizi de beraber götür, biz sen-

siz oraları hiç bir zaman göremeyiz. Tehlikelerle dolu geçilmesi güç, vahşi hayvanların gezdiği o ziyaret yerlerine küçük gruplar halinde gitmek imkânsızdır. Siz yay çekenlerin en ileri gelenleri siz kahraman kardeşlerin himayesi altında biz de gitmek istiyoruz. Sizin sayenizde haç yerlerini ziyaret etmenin sevaplarını kazanmamıza izin veriniz. Kudretinizin himayesi altında *Tirtha*ları ziyaret ederek günâhlarımızdan arınalım ve oralarda yıkanarak temizlenelim. Oralarda banyo alarak kişi *Kartaviryaya*, *Ashtaka*, *Lomapada* ve *Brhâdrata*nın eriştikleri varılması güç ülkelere kavuşur. Sizin yanınızda *Prahbasa* ve öbir *Tirtha*'ları *Mahendra'yı* ve öbir dağları, *Ganj'i* ve öbir nehirleri, *Plak'sha* ve öbir dev ağaçları görmek istiyoruz....."

(12)

(Aşağıdaki konuşmada keder ve bundan nasıl kaçınılabileceği konu edilmiştir).

Yudhishtira — Ey yüce üstat, insan servetini veya karısını oğlunu veya babasını kaybedince düşeceği üzüntüyü nasıl bir ruh haleti ile yok edebilir? Bana bunu anlatırmısınız ?

Bhishma — İnsan servetini, karısını, oğlunu veya babasını kaybedince şüphesiz, "Heyhat, bu büyük acıdır!" der. Ama düşünerek acısını yok etmeğe gayret etmelidir. Bu konuda kral *Senacit* ile bir Brahman arasında geçen eski bir konuşma nakledilir. Oğlunun ölümü üzerine kralın çok kederlendiğini gören Brahman ona şöyle der: "Bu şaşkınlığınız nedendir? Hiç düşünce yok sizde! Kendiniz acınacak durumda iken kalkmış bir başkası için üzüluyorsunuz. Bir kaç zaman sonra senin için üzülecekler ve sonra da senin için üzülenlere üzülecekler. Siz, ben ve maiyetiniz, hepimiz, geldiğimiz yere gideceğiz".

Senacit — Ey riyazet kuvvetine sahip Brahman edindiği zaman insanı kedere düşmekten kurtaran bilgi, düşünce, riyazet nedir?

Brahman — Bütün yatıklara bir bak, üstün, orta, aşağı yaratıklar hepsi işledikleri işlerin ecrü cezası neticesi üzüntü içindedirler. Ruhumu dahi kendimin saymam. Öte yandan bütün dünya benimdir. Gördüğüm her şey benim olduğu kadar da başkasınındır. Bu düşüncem sebebiyle keder bana yaklaşmaz. Böyle bir kavrayışa bağlanınca ne zevke ne de kedere kendimi kaptırmam. İnsanların birleşmeleri bir okyanus üzerinde iki tahta parçasının yan yana gelmesine benzer. Oğullar, torunlar, hısım akraba bu tarz birleşmelerdir. İnsan onlara bağlanmamalı, çünkü onlardan ayrılmak çekinilmez bir olaydır. Oğlun belirsiz bir ülkeden geldi. Gitti ve belirsiz oldu. Sizi bilmiyordu siz de onu bilmiyordunuz. Siz kimsiniz ve kimin için üzüluyorsunuz? Üzüntü arzunun sebep olduğu bir hastalıktır. Kederi doğuran zevktir. Keder zevkten doğar ve tekrar tekrar gelir. Sevinci, keder kederi sevinç takip eder. İnsan oğlunun keder ve sevinci bir tekerleğe bağlı olarak döner gibidir. Saadetten sonra size dert geldi. Saadet tekrar gelecektir. Kimsenin üzüntüsü ebedî olmaz, kimse ebediyen mes'ut da olmaz. Beden keder ve sevincin barındığı yerdir.

(13)

(Aşağıdaki masalda çilenin kudreti, Brâhmanların kutsiyeti, betduanın tesiri konularında yaygın Hindu inançlarını buluyoruz).

Lomaşa — ... Yüce aziz Bhrigu'nun *Çyavana* adında bir oğlu vardı. Bu büyük ışık kaynağı *Çyavana* bir gölün yanında riyazet çekiyordu. Bu kudretli kişi özel bir oturuş ile uzun zaman hareketsiz, kazık gibi kalmıştı. Her yanı sarmaşıklarla sarılmış bir karınca yığına dönmüştü. Bu akıllı kişi etrafı çevrili ve bir karınca yığını haline gelmiş olarak riyazet ediyordu. Aradan uzun bir zaman geçti, *Şaryati* adında bir kral bu çok güzel havuza eylemek için geldi. Beraberinde dört bin cariyesi ve tek kızı güzel kaşlı *Sûkanyâ* da vardı. Kız etrafı nedimeleriyle çevrili, perilere yakışır mücevherler takmış olarak dolaşırken *Çyavana'nın* durduğu yere yaklaştı. Burada nedimeleriyle birlikte güzel manzarayı seyrederek, ormanın yüksek ağaçlarına bakarak eylemeye başladı. Kız genç ve güzeldi, çılgın ve havaî idi. Ağaçların çiçekli sürgünlerini koparmaya başladı. Akıllı kişi *Çyavana* kızın nedimelerinden ayrılmış, bir şimşek gibi dolaştığını gördü, üzerinde yekpare bir elbise vardı ve süslerle donatılmıştı. Issız ormanda kızı gören yüksek zekâlı çilecinin içinde bir arzu uyanı. Riyazet kuvvetine sahip olan aziz *Çyavana* pek sönük çıkan sesiyle güzel kıza seslendi ama kız onu işitmedi. Sonra kız karınca yığınınındaki *Çyavana'nın* gözlerini gördü, çılgınlığı ve merakı yüzünden "bu nedir"? dedi, dikenlerle gözlerine dürttü. Gözlerine dürtülmüş olan *Çyavana* çok aç duydu ve son derece öfkelenildi. *Şaryati'nin* ordusundaki askerlerini dışarı çıkamaz hale getirdi. Bu hale gelen askerler çok sıkıntı çekmeye başladılar. Durumu gören kral sordu: "Çabuk kızan ve hep riyazet yapan meşhur *Çyanava'ya*. ne gibi bir fenalık yapılmıştır biliyorsanız hemen söyleyiniz". Askerleri: "Birinin azize bir kötülük yaptığı hakkında hiç bir şey bilmiyoruz. Dilediğiniz gibi araştırma yapınız". Bunun üzerine kral tehditle, güzellikle soruşturma yaptı. Arkadaşları da bir şey bilmiyordu. Askerlerin dışarı çıkamadıkları için çektikleri ızdırabı ve babasının üzüntüsünü gören kız: "Ormanda dolaşırken karınca yığınınında parıldayan bir şey gördüm. Onu bir ateş böceği sandım, yaklaşarak (dikenlerle) ona dürttüm". Bunu duyan kral *Şaryati* hemen karınca yığına gitti, orada riyazeti ve kendisi yılanmış olan *Çyavana'yı* gördü. Ellerini önüne kavuşturarak *Çyavana'ya* şöyle rica etti: "Size yakışan, kızımın cehaleti ve çocukluğu yüzünden yapmış olduğu şeyi affettir".

Çyavaa: "Bana hürmetsizlik ederek bu mağrur kız gözlerime (diken) dürttü Ancak güzel, çılgın, cahil ve atılgan kız bana verersen, işin gerçeği budur, seni affederim".

Lomaşa — Azizinin dediklerini işiten kral hemen kızını yüce ruhlu *Çyavana'ya*. verdi. Kızı alan aziz *Şaryati'den* memnun kaldı. Azizinin lütfuna nail olan kral askerleriyle şehrine döndü. Kusursuz kız *Sûkanyâ* ise çileci *Çyavana'nın* karısı oldu, ona riyazet yaparken, günlük ayin ve merasimleri icra ederken yardım ediyordu. Güzel yüzlü, temiz ruhlu kız *Çyavana'ya*. tapıyordu. Misafirlerine hizmet ediyor, kutsal ateşe nezaret ediyordu.

Lomaşa — Ey kral, günün birinde *İki Aşvin* adlı tanrılar *Sûkanyâ'yı* ban-

yodan çıktığı bir sırada çırıl çıplak durumda gördüler. Bu her uzvu güzel, tanrılar kiralının kızı olmaya yakışan *Sûkanyâ'yı* gören Aşvinler ona yaklaşarak kıza: "Ey güzel vücutlu, sen kimin kızıydın? Bu ormanda işin ne? Bunu bilmek istiyoruz, bize söyle". Bunun üzerine kız tanrılarının ileri gelenlerinden olan Aşvinlere utanarak şöyle dedi: "Ben *Şaryati'nin* kızı, *Çyavana'nın* karısıyım".

Aşvinler (gülerek): "Ne! Senin gibi harikulade güzel bir kızı nasıl olurda babası ölümün eşiğindeki *Çyavana'ya* verir? Ey iyi ruhlu kız, gerçekten ormanda bir şimşek gibi parıldıyorsun, cennette bile senin kadar güzeline rastlamadık, ey güzel kız, süslenmemiş, güzel elbiseler giymemiş olmana rağmen ormanı son derece güzelleştiriyorsun. Yine de toprak içinde bile her türlü süs ve güzel elbiseler giyinmiş kadar güzel görünüyorsun. Niçin bu hale düşüp yaça çökmüş, zevklerden uzaklaşmış, sana bakmaya mecali olmayan kocaya hizmet ediyorsun? Neşesini, sana bakmak kuvvetini kaybetmiş olan *Çyavana'yı* terket ve ikimizden birine gel. Ey tanrılara yakışan kız, gençliğini beyhude yere geçirme".

Kendine bunları söyleyen *Aşvinlere Sûkanyâ* şöyle cevap verdi: "Kocam *Çyavana'dan* memnunum, beni doğru yoldan ayırmaya çalışmayın" Bunun üzerine Aşvinler: "Biz tanrılar arasında ileri gelen tabiblerdeniz. Kocanı genç ve güzel yaparız. O zaman bizden birini yahut onu kocalığa seçersin. Bunu vadederek kocanı buraya getir".

Aşvin'lerin sözü üzerine kız *Çyavana'ya* gitti ve onların sözlerini kocasına nakletti, *Çyavana* haberi işitince karısına: "Öyle olsun", dedi. Kocasının iznini alan kız Aşvinlere gitti ve onlara: "Söylediğiniz gibi olsun", dedi. Bunun üzerine *Aşvin'ler* kıza: "Kocan suya girsin" dediler. Bunun ardından güzelleşmek isteyen *Çyavana* hemen suya daldı. Aşvinler de suya daldılar. Bir an sonra hepsi çok gençleşmiş ve güzelleşmiş, kulaklarına küpeler takılmış olarak havuzdan çıktılar. Hepsi yakışıklı idiler. Kıza: "Ey güzel kız içimizden birini kocalığa seç, hangimiz hoşuna gitti ise onu seç", dediler. Kız hepsini aynı güzellikte görerek kendi kararıyla hareket etti, kocasını buldu ve onu seçti. Hem güzelliğini hem de karısını ve enerjisini kazanmış olan *Çyavana* memmundu ve *Aşvinlere*: "Bir ihtiyar iken sizin sayenizde gençlik, güzellik ve karımı elde ettim. Çok memnunum. (Buna karşılık) size, tanrılar Kralının huzurunda Soma içireceyim. Sözüm gerçektir: "Bunu işiten Aşvinler çok memnun oldular ve cennete döndüler. *Çyavana* ile *Sûkanyâ* tanrılar gibi mes'ut yaşamaya başladılar.

Lomaşa — Sonra *Şaryati*, *Çyavana'nın* gençleşmiş olduğunu işitti, çok memnun oldu, askerleriyle onun inziva yerine gitti. *Çyavana* ve *Sûkanyâ'yı* gördü. Tanrılarının çocukları gibiydiler. Kral ve karısı dünyayı feth etmiş kadar sevindiler. Aziz, kiralı ve karısını hürmetle kabul etti. Kral münzevinin yanına oturdu hoş bir konuda tatlı tatlı sohbet ettiler. Sonra aziz kirala şu güzel sözleri söyledi: "Sizin hazırlıyacağınız bir merasimde kurban yapacağım, gerekli hazırlıklar yapılsın". Bunun üzerine kral *Şaryati* çok sevindi. *Çyavana'nın* teklifini kabul etti. Kurban için uygun görülen bir günde kral gerekli olan şeyin

tedarik edilmiş olduğu mükemmel bir kurban yeri hazırlattı. Orada yavana kralın rahibi olarak kurban ayin ve merasimini icra etti. Bu merasimde birçok mucizevi olaylar yer aldı. yavana'bir miktar Soma ikisini aldı ve tanrıların tabibleri AŞvinlere vermek için uzattı. Bu sırada İndra'nın itirazı duyuldu: "Ka naatimce bu AŐvinlerin Soma ikisi almaya hakları yoktur. Onlar cennetteki tanrıların tabipleridir, meslekleri onların Soma içmelerine manidir". Bunun üzerine yavana: "Bu ikisi çok becerikli, yuce ruhlu ve olağan üstü güzellik ve çekiciliğe sahiptirler. Ve, ey İndra, onlar beni ebediyen gençleŐtirdiler, beni cennetlik gibi yaptılar. Siz bir diğer tanrılar Soma'ya lâıyk görüldükleri halde niçin bunlar görölmesinler? Ey tanrılar kiralı, biliniz ki AŞvinler de tanrı mertebesindedirler". Bunun üzerine İndra: "Bu ikisi hastalıkları giderme işini yaparlar, bu yüzden onlar hizmetkârdırlar. İstedikleri Đekle girerek dünyada ölümlüler arasında dolaşırlar. Böyle olunca Soma ikisine hiç lâıyk görülebilirler mi?".

Lomaşa — Bu sözler tekrar edildi durdu. yavana, İndra'ya aldırımıyarak sunmak istediği şeyi yakaladı. Onun AŞvin'lere vermek için fevkalâde Somayı almak üzere olduğunu gören İndra, yavana'ya: "EĞer Somayı AŞvin'lere vermek için alıyorsan, mevcut silahların en üstünü korkunç gürzümü üzerine fırlatırım" Bunları duyan yavana, İndra'ya tebessüm ederek baktı, sonra uygun düşen bir miktar Soma'yı AŞvin'lere vermek için aldı. İndra korkunç görünümlü şimşegi Çyavana'ya fırlatmak üzere iken Çyavana onun kolunu kaskatı yaptı, İndra'nın kolunu felce uğrattıktan sonra Çyavana, ateşe kurban yollu sözler okudu ve İndra'ya fenalık yapmaya hazırlandı. Azizinin riyazet kudreti sayesinde bir fena cin meydana geldi. Bu Mada isminde büyük, kudretli, dev gibi bir cin idi. Büyüklüğünü ne cinler ne de tanrılar ölçebilirdi. İçinde keskin dişler bulunan ağzı korkunç derecede büyüktü. Bir dudağı yerde bir dudağı gökte idi, dişlerinden dört tanesinin her biri bir yocana (13,5 Km.) uzunluğunda idi. Diğer dişleri ise on yocana uzağa gidiyor, saray kulelerine mızrak uçlarına benziyordu. İki kolu tepeler gibi ve on bin yocana uzunluğunda aynı derecede büyük idi, gözleri güneş ile ay, ağzı kıyamet gününün ateŐi gibi idi. Şimşek gibi hiç dinlenmek bilmeyen dili ile ağzını yalıyordu. AĞzı açık, bakışı korkunçtu, sanki dünyayı yutacakmış gibi duruyordu. Cin, İndra'ya atıldı, niyeti onu yutmaktı. ıkarıldığı yüksek ve korkunç sesler dünyayı inletiyordu.

LomaŐa — Korkunç yüzlü, ağzı açık ölüm tanrısına benzeyen cin'in kendisini yutmak için geldiğini görünce kolları felce uğramış olan İndra korkmuş hiç durmadan ağzının köşelerini yalıyordu, sonra korkudan periŐan olmuş bir durumda ayavana'ya şöyle dedi: "Ey yavana, ey Brahman, sözüm gerçeğin ta kendisidir, bugünden itibaren AŐvinler Soma ikisini içmeye mezundurlar. Bana merhemet et, senin hiç bir teŐebbüsün sonuçsuz kalmaz. Bu bir kural olsun. Kutsal işler yapan kastın aziz kişisi, senin kötü bir iş yapmadığını bilirim. Öyle istediğiniz için AŐvinler Soma ikisi içmeye yetkili kılındılar. Ey yavana, bunları senin kudretini meŐhur etmek ve sana kudretini göstermen için bir fırsat yaratmak arzusuyla yaptım. DiĐer amacım ise Sūkanyâ'nın babasının şöhretini yaymaktı. Onun için bana merhamet et, istediğin gibi olsun".

İndra'nın bu sözleri üzerine yüce ruhlu *Çyavana'nın* öfkesi hemen geçti ve *İndra'yı* serbest bıraktı. *Mada'yı* da parçalara ayırarak içkilere, kadınlara, kumara ve av eylencelerine pay etti, bu aynı *Mada* daha önceleri de birçok defalar yaratılmıştı. *Mada'yı* böylece ortadan yok ettikten *İndra'ya*. *Soma* içirdikten kral *Şaryati'nin* kurbanını ve dualarını yaptıktan, *Aşuinlere* kurban verdikten, kiralın şöhretini bütün dünyalarda yaydıktan sonra *Çyavana* günlerini ormanda asil *Sūkanyâ* ile birlikte geçirdi.

(14)

(Aşağıdaki konuşmada savaştan çekilmek isteyen Arcuna'ya Kṛshna'nın ruh ve beden ikiliği hakkında bilgi vererek onu savaşmağa teşvik ettiğine şahit oluyoruz).

Arcuna — Ey *Kṛshna*, arabamı iki ordunun arasında bir yerde durdur ki başlamak üzere olan savaşta yer alanları, kimlerle çarpışacağımı görebileyim...

Arcuna, — Ey *Kṛshna*, ben hısım ve akrabalarımı, savaşmak için yer almış görünce elim ayağım tutmuyor, ağzım kuruyor, vücudum titriyor, saçlarım diken diken oluyor, derim baştan başa yanıyor, ayakta durmaya dermanım yok. Aklım alt üst, fena belirtiler görüyorum. Savaşta hısım ve akrabayı öldürmekten bir fayda ummuyorum. Ben ne zevk, ne zafer, ne krallık istiyorum... Ey *Kṛshna*, kendim ölecek olsam bile, üç âlemi verecek olsalar bile yine bunları öldürmek istemiyorum... Bu çılgınları öldürürsek günaha gireceğiz. Onun için amca oğullarını öldürmemeliyiz. Zira kendi hısım ve akrabalarımızı öldürerek mesut olmamız mümkün müdür? İhtiras gözlerini bürüdüğü için bunlar bir ailenin mahvedilmesinde suç ve dostlara fenalık etmekte bir cürüm görmüyorlar ise de, bizler işlerdeki fenalığı görebiliyoruz, böyle bir günahattan niçin geri durmalıyım? Aile mahvolursa ezeli aile gelenekleri yok olur, gelenekler yok olursa aile nizamları bozulur, bunun sonucunda kadının iffeti kalmaz, bunun sonucunda kast karışımı olur. Buna sebep olanların gidecekleri yer cehennemdir. Çünkü adak "olarak ecdada pirinç, su verilmeyince onlar (gök katlarındaki) itibarlarını kaybederler... Aile ve kast nizamlarını bozanların ve böyle ailelerin kişilerinin yeri ebedî cehennemdir, biz böyle işittik. Heyhat! Hısım ve akrabalarımızı arzularımızın gerçekleşmesi ve krallık kazanma hırsı ile öldürmeye kalkışarak gerçekten büyük bir günah işlemek üzereyiz. Onlar, ellerinde silahlarla gelip beni, silâhsız ve müdafaasızken öldürselerdi daha iyi olurdu...

Kṛshna — Ey *Arcuna*, bu kiritik anda insana cennet kapılarını kapıyan sana şerefsizlik lekesi sürececek olan ve *Arya'lara* yakışmayan bu korkaklık nereden geliyor? Kendini ümitsizliğe kaptırma, bu sana yakışmıyor. Kalk ayağa! İnsanı küçük düşüren bu yufka yürekliliği bir yana at!

Arcuna — Ey *Kṛshna*, ben hürmete lâyıkk kişiler olan *Bhishma* ve *Drona'ya*. savaşta oklarla nasıl saldırırım? Bu asil hocaları öldürmektense bir dilencinin çanağından yemeyi tercih ederim. Bize karşı iyi niyet taşımış olan bu hocaları öldürürsem ancak dünyada kanla yuğrulmuş zevkleri idrak ederim. Bizimle harbetmek için savaş nizamı almışlar. Buna rağmen *Dhrtarashtra'nın* oğullarını

öldürdükten sonra kim yaşamağı arzu eder? Bunların bizi yenmeleri mi yoksa bizim onları yenmemiz mi tercihe şayandır? Bunu da bilmiyorum. Kalbim günah işlemek korku ve endişesiyle dolu. Görevimin ne olduğunu bilmiyorum. Sizden rica ediyorum ben sadık talebenize doğru yolu öğretiniz. Bütün dünyanın tek hâkimi olacak ve tanrılarının efendisi seviyesine kavuşacak olsam bile bunun benim hislerimi yakan üzüntümü giderebileceğini zannetmiyorum...

Krshna — Herne kadar sözlerin akıllıca söylenmiş sözler gibi geliyor ise de aslında uğruna kederlenmek gerekmiyen şeyler için üzülyorsun, bilgin kişiler ne yaşayanlar, ne de ölmüş olanlar için üzülmeyizler. Benim, senin ve bu prenslerin mevcut olmadığımız hiç bir devir yoktu, gelecekte mevcut olmayacağıımız bir devir de bulunmuyacaktır. Ruh bedende çocukluk, gençlik ve ihtiyarlık devirlerini idrak ederek bir başka bedene geçer. Bilgin ve sebatkâr kişiler bunda kederlenecek bir şey görmezler. Ey *Arcuna*, maddenin soğuk, sıcak, zevk ve keder doğuran etkileri geçicidirler. Onlara cesaretle tahammül et! Bu gelip geçici şeylere kendini kaptırmayan sebatkâr kişi ölümsüzlüğe mustaittir. Gerçek olmıyan "var oluş" yoktur, gerçek olanın "var oluşu" ise daimidir. Gerçeği görenler bunu bilir. Bütün bu evrenin içinden çıktığı tanrıyı ezeli ve ebedi olarak bil! O, sonsuzdur, yok edilmez, sınırsızdır, bu bedenler onun ölümlülüğe bürünmüş fani şeklidir. Bunun için savaş ey *Arcuna!*. Bir insanın eskiyen elbiselerini bir yana atıp yenilerini giydiği gibi ruh da eskimiş bedenleri terk ederek yenilerine girer... Doğmuş olanlar için ölüm, ölmüş olanlar için doğum mahakkaktır. Bundan dolayı elde olmıyan şeylere üzülmemelisin. Varlıklar başlangıçta tezahür etmemiş, ortada etmiş, kıyamette tekrar tezahür etmemiş durumdadırlar, öyle ise ağlayıp sızlamanın yeri var mı?.. Bundan başka kendi vazifeni (kast ödevini) düşünerek çekinmemen icabeder. Zira bir Kshatriya için hak yolunda yapılan bir savaşa katılmaktan daha iyi yapacak bir şey yoktur. Ey *Arcuna*, o *Kşatriya'lar* ne mesuttur ki, cennete açılan bir kapı gibi hiç aramadan savaş ayaklarına gelmiştir. Ama eğer vazife ve şerefini bir yana atarak hak yolunda yapılan savaşa girmez, kastının görevi olarak üstüne düşeni yapmaz, bu savaşa katılmaz isen günah işlemiş olacaksın. Bundan başka insanlar senin şerefinden düşüren bu hareketini anlatıp duracaklar, (bir zamanlar) şerefli bir mevkiye sahip olan insan için şerefsizlik ölümden beterdir... Korktuğun için savaştan kaçtığını sanacaklar, şimdiye kadar seni yüksek görenler bundan sonra seni saymıyacaktırlar. Düşmanların hakkında kötü şeyler söyleyecek, kahramanlığından şüphe ile bahsedecekler, bundan daha acı ne olabilir? Öldür, cenneti kazanacaksın, muzaffer olacak, dünyayı ele geçireceksin. Onun için ey *Arcuna*, topla kendini ve savaşa azmet! Zevki ve kederi, kaybı ve kazancı eşit sayarak savaşa atıl. Böyle hareket ederek günah işlemiş sayılmazsın.

(15)

(Aşağıdaki konuşmada yoga'nın nasıl yapıldığı, yogi'nin özellikleri konularına dokunulmuştur).

Krshna — Yogi kendini daima yoga'da tutmalıdır, tek başına, ıssız bir yerde, nefesini ve aklını kontrol altında almış, ümit ve ihtirastan uzak olarak

kalmalıdır. Ne yüksek ne alçak, yalnız kendinin oturacağı bir yer seçmeli burayı Kuşa yaprakları ile örterek üzerine bir ceylan postu koymalı, bunun üzerinde sebatla oturarak aklını bir nokta üzerinde toplamalı, fikir ve hislerini kontrol altına almalı ve ruhunu temizlemek için yoga yapmalı. Bedenini, baş ve boynunu dik tutarak daima hareketsiz kalarak, doğrudan doğruya tam burnunun ucuna şaşmıyan bakışlarla bakmalı. Ruhu sükûn içinde, korkusuz, riyazet hayatı için azimli, akli kontrol altında, beni (*Kṛshna* Tanrı *Vishnu'nun* tecessüsü olarak kendinden bahsediyor) düşünerek ve bana ulaşmak istiyerek oturmalı... Yoga ne çok yiyenler ne de hiç yemiyenler, ne çok uyuyan ne de hiç uyumayanlar içindir. Yemeğin ve eğlencenin dozunu kaçırmadan davranışları ölçülü, uykuda ve uyanık olarak geçirdiği zamanlar oranlı olan bir kişinin acıları yoga ile giderilir. Kontrol altına alınmış olan akli ruh üzerine tesbit edilmiş, arzu edilen şeylere karşı istek duymaz hale gelmiş olunca yogi ermiştir. Rüzgârsız bir yerde kıvıldamayan alev gibi aklını kontrol altına almış olan yogi ruh yogasında öylesine hareketsiz durur. Bu yoga'da akıl sükûna kavuşur. Kişisel ruh Yüce Ruh'u kendi ruhunda görerek mutluluk duyar. Bu yoga'da, ancak düşüncesiyle görebileceği duyguların ötesindeki Yüce mutluluğa kavuşarak, gerçekten ayrılmaz. İnsan bunu elde edince daha büyük bir kazanç olmadığını anlar, yogada başarı kazanmış olanı en acı keder bile sarsmaz. Böyle kederden uzak kalmak yogadır. Bu yoga sebat ve şevkle yapılmalıdır.

(16)

(İnanan bir Hindu hayatını dört devreye ayırırdı. Bunlar talebelik, evlilik, ormanda hayat ve inziva devresiydi. Aşağıdaki konuşmada bu devrelerin özelliklerini buluyoruz).

Bharadvaca — Vaktiyle *Brahma* tarafından konmuş olan hayatın dört devresini anlatmanızı rica ediyorum.

Bhrigu — Çok eskiden yüce *Brahma* dünyanın iyiliği ve doğruluğun korunması için hayatın dört devresini bildirmişti. Bunlar arasında hocanın evinde geçen hayat ilk devredir. Bu devrede Veda merasimleriyle nefse hakiyet, adaklar, tevazu ve davranıştaki asaletle ruh temizlenmelidir. Şafak ve guruba, güneşe kutsal ateşe tanrılara ibadet edilmelidir. İhmal ve tembelik bir yana atılmı, hocaya hürmet ederek Vedalar'a çalışarak hocasının derslerini dinleyerek talebe ruhunu temizlenmelidir. Günde üç defa (sabah, öğle akşam) gusül aptesti almalı, cinsî hayattan uzak kalmalı, kurban ateşine nezaret etmeli, hocasına itaatle hizmet etmeli (kendini doyurmak için) hergün dilenmeye çıkmalı, topladıklarını olduğu gibi hocasına vermelidir... Veda'yı, hocasına hürmet ve saygı göstererek elde eden bir Brahman cenneti kazanır ve bütün dileklerine kavuşur.

Evlilik hayatı ikinci devredir. Bu devre içinde yapılması gereken dinî görevleri ve devrenin özelliklerini anlatıyorum. Hocasının evinde geçirilecek olan devreyi bitirmiş olanlar baba evine dönerler. Bunlar davranışları iyi kişilerdir ve hanımlariyle erdemli bir devrenin meyvalarını toplamak

arzusundadırlar. Onların bu devresi için çizilen yol boyledir. Erdem varlık ve zevk bu devrede elde edilir. Uygun duŐen işler yapmak, Vedaları okuyarak Şair aizlerin yaptıklarını takibederek... Adak ve çeşitli âyin, merasim ve kurbanlarda onlara sunlan Őeylerle bir evli Brahman servet yapar. Bu devre diğer devrelerin hepsinin kökü telkki edilir. Hocasının evinde talebelik devresinde olanlar, dilencilikle geçinenler, ileciler evlilik devresinde edinilen servetten (evlilik devresindekilerin yardımıyla) geçinirler.

Bu devre içinde tanrılar kurbanlarla ve başka âyin ve merasimlerle, ec-dat aynı Şekilde, Şair azizler Veda bilgisinin eğitimiyle ve büyüklerin eğitimini dinliyerek, kutsal yazıları ezberliyerek, yaratıcı tanrı ise ocuk edinilerek memnun edilir. Bu devrede kişi bütün yaratıkların kulağına hoş gelen müŐfik sözler söylemeli, eziyet etmek, zarar vermek, acı ve kaba söz, tahkir, küstahlık ve hileden kaçınmalıdır... Evlilik devresinde çiçekten çelenkler, süsler takmak, elbiseler giymek koku sürünmek, dans, enstrümental ve vokal müzikle eğlenmek, güzel yer ve manzaralar görmek, güzel yemekler ve içkiler... Spor ve arzuların tatminine yarıyan diğer eğlencelere müsaade edilmiştir... Evlilik devresinde (yukarıda tarif edildiği Şekilde yaŐıyan) bir Brahman dünyada mesut olur ve sonunda erdemli ve iyi kişilerin eriştikleri Şeylere kavuşur.

(nc devre ormanda geçirilen hayat) *Bhrigu* — Ormana çekilmiŐ kişiler fazilet yolunda çabalarda bulunurlar. Kutsal suların, nehirlerin, kaynakların bulunduğu yerlere giderler, içinde çok sayıda ceylanların, mandalların, vahşi domuzların, kaplanların ve fillerin yaŐadıđı ücra ve ıssız ormanlar da çilecilik yaparlar. Toplum içinde yaŐıyanların zevk aldıkları her çeŐit elbiseler yiyecek ve her türlü zevki terkederler. Çeşitli vahşi bitki ve meyvalar, kök ve yapraklar yiyerek yaŐarlar. Yatakları ıplak yerdur. rtsz toprağa, kayaya veya çakıl taŐı kum yahut küller üzerine yatarlar. Üstlerini ot, hayvan derisi, ağaç kabukları ile örterler, sa ve sakallarını ne de tırnaklarını kesmezler. Belirli aralıklarla gsl aptesti alırlar. Toprağa ve kutsal ateşe gerektiği zamanlarda, aksatmadan sunaklar atarlar. Kutsak ateş ii yakacak toplayıp ocaklarını toplayıp temizlemeden dinlenmezler. Soğuğa, sıcağa, yağmura, rzgra hiç aldırmazlar. Bu yüzden derileri hep çatlaktır. Yaptıkları merasimler, adaklar ve işledikleri işler yüzünden et, kan ve kemikleri iyiden iyiye zayıflamıŐtır. Büyük bir sabır ve sebat ile daima iyi bir insan olarak yaŐarlar. Kim ruhunu kontrol altına almış olarak eski Şair azizlerce çizilmiş olan görev yolunu takip ederse, bütün günahlarını (ateŐin bir Şeyi yaktığı gibi) yakar ve eriŐil mesi g mutluluk ülkelerine (cennete) eriŐir.

Şimdi *Parivracaka*'ların yaŐayıŐ tarzını anlatacağım. Bu Őoyledir : kişi Kutsal ateŐten, servet, kadın, ocuk, elbise, yatak ve bunlar gibi hoşa giden Şeyleri bir yana bırakıp, bir avuç toprak veya kaya ile altını eşit sayarak bir yerde durmadan dolaŐır, kalbinde hiç bir zaman üç unsurdan meydana gelmiş olan (*satva*, iyilik; *racas*, heyecan; *tamas*, dalâlet) Şeyleri elde etmek veya onlardan zevk almak arzusunu duymazlar. Kastlara ve düŐmanlara tarafsızlara ve yabancılara aynı nazarla bakarlar. Fikirle, sözle

ve işle hareketsiz şeyleri, yaratıkları, doğarak çıkan, yumurtadan çıkan şeyleri ve bitkileri incitmezler. Evleri yoktur, tepeler, dağlar üzerinde, nehir veya deniz kıyılarında, ağaç gölgeleri altında ve tanrıların tapınakları arasında dolaşırlar. Kasaba ve şehirlere kalmak için gidebilirler, fakat bir şehirde beş gecedenden, bir köyde bir gecedenden fazla kalmamalıdır. Bir kasaba veya köye girdiklerinde hayatlarını devam ettirebilmek için o yerin eli açık Brâhmanlarının evlerine giderler. Kendilerini şehvet, öfke, gurur, sahtekârlık, dalâlet, pin tilik, hiyle, iftira, karasızlık ve canlılara eziyet etmekten uzak tutmalıdırlar... Yukarıda anlatılan şekilde yaşayan ve amacı kurtuluş olan bir Brahman bin hayat sonra *Brahma'ya* kavuşur.

(17)

(Aşağıdaki konuşmada bir kralın incitmeden tebaasını nasıl koruyabileceği konusu tartışılmıştır. Konuşma idam cezası verilmemesi hususunda bir münakaşa hüviyetini taşımaktadır).

Yudhishthira — Ey yüce üstat, bir kral hiç kimseyi incitmeden tebaasını nasıl korumalıdır? Bunu bana lütfen söyleyiniz;

Bhishma — Bu konuda *Dyumutsena* ile *Satyavat* arsasında eski bir hikâye nakledilir. İşittiğimize göre kral *Dyumutsena*'nın huzuruna bazı kimseleri cezalandırmak üzere getirmişler. Prens *Satyavat* daha önce kimsenin ağzından çıkmamış bazı sözler söylemiş: "Bazan doğruluk sahtekârlık gibi ve sahtekârlık doğruluk gibi görünür, kişilerin öldürülmesi hiç bir zaman doğru bir hareket olamaz".

Dyumutsena — Eğer öldürülmeleri gerekenlerin bağışlanması hakkaniyet ise, eğer haydutlar bağışlarsa, ey *Satyavat* (iyi ile kötü) arasındaki fark ortadan kalkar, mülkiyet hakkı zedelenir. Dünya işleri bir çıkmaza girer. Eğer (kötülükleri cezalandırmadan) dünya işlerini yönetmenin bir yolunu biliyor-san bana anlat.

Satyavat — Diğer üç kast mensupları Brâhmanların kontrolü altında olmalıdır. Bu üçü hakkaniyet sınırları içinde tutulursa öbür kastlar onların misalini takibedeceklerdir. Brâhmanların emirleri dışına çıkacak olanlar ise "Bu adam bizi dinlemiyor" diye kirala ihbar edilecektir.. Bir Brâhman'ın bu ihbarı üzerine kral suçluyu cezalandıracaktır. Kral, suçlunun bedenini yok etmeden, kutsal yazıların gösterdiği şekilde suçluyu cezaya çarptırmalıdır. Kral suçun cinsini ve ahlâk bilgisini ihmal edip başka türlü bir yolda hareket etmemeli. Kötü bir kişiyi idam ederek kral suçsuz bir çok kişileri de ölüme mahkûm eder. Bakınız, bir tek hırsız öldürünce onun karısı, annesi, babası ve çocukları da (geçim vasıtaları yok olacağı için) katledilmiş olur. Kötü biri tarafından rahatı kaçırılan kral cezalandırma konusunda derin derin düşünmelidir. Bazan birinin haksever birinden iyilik aldığı görülür. Yine bazan kötü kişilerden iyi evlâtlar doğduğu görülmüştür. Bunun için fenalar kökünden kazınmalıdır. Onların yok edilmesi ezeli geleneklere de uygun değildir. Hafif bir dayak, servetlerinin elinden alınması, zincirlenerek zindana atılması ve şekillerini bo-

zarak onlara günahlarının kefareti detilmelidir. Suçlulara verilen ölüm cezaları onların akrabalarını cezalandırmamalıdır. EĞer *Purohita* ve diğer (rahipler) huzurunda ona teslimiyet ederler ve ondan himaye dilerler ve "ey Brahman, bir daha günah iŐlemeyeceĐiz" diye yemin edderlerse onları cezalandırmadan serbest bırakmalıdır. Yaradanın emri de böyledir. Ceylan derisi giymiŐ (münzevi dilenci işareti olan) asâ'yı taşıyan, baŐı çıplak bir Brahman bile (günah iŐlerse) cezalandırılmalıdır. EĞer suç iŐleyenler büyük insanlar ise cezaları da ona göre olmalıdır. Mükerrer suçlulara gelince bunlar ilk defasında affedildikleri için tekrar affedilmemelidir.

Dyumutsena — İnsanlar aŐmamaları gerekli sınırları iğnemedikleri sürece hakkaniyet içinde kalıyorlar demektir. Fakat Őayet o sınırları aŐarlar ve mücrimler ölümle cezalandırılmaz ise bu sınırları korumak imkânsız hale gelecektir. Eski devirlerde insanları idare etmek çok kolaydı. O zaman insanlar çok dürüst idiler. Münakaşa ve çatıŐmalara pek hevesli değillerdi. O günlerde suçlulara sadece "yazıklar olsun sana" diye bağırmak kâfi bir ceza idi. Bunun ardından ağır söz, tekdır cezaları başladı, sonra para ve dayak cezaları yer aldı. Bu asırda ise ölüm cezaları günlük olaylar haline geldi. Fenalık öylesine çoğaldı ki insanların birbirlerini öldürmelerinin önüne geçilemiyor...

Satyavat — EĞer haydutları idamdan başka cezalarla yola getiremiyor-sanız bari onları kurban verir gibi kesiniz. Krallar, tebaaları rahat yaŐasın diye kendilerine ağır riyazet usulleri tatbik ederler. lkelerinde haydut ve hırsızların sayıları artınca utanç duyarlar. Bu yüzden haydutluk ve hırsızlık olaylarını bastırmak ve tebaalarını mesut yaŐatmak için her türlü eziyete katlanırlar. Tebaa sadece kıratlarından korkarak namuslu olabilir. İyi krallar sadece gözdağı vermek için insan öldürmezler... Doğru yolu göstererek tebaasını iyi bir Şekilde idarede geniş ölçüde başarı gösterirler. Kral dürüst hareket ederse, yüksek rtbeliler de onu taklit ederler. AŞağı tabaka ise kendilerine en-yakın bir üst tabakanın insanlarını taklit ederler.

(18)

(AŞağıdaki konuşmada pratik ahlâk telâkkilerine dokunulmuŐ, iyinın davranıŐı ile kötünün davranıŐı tartışılmıştır).

Yudhishthira — Ey yüce kişi, siz her Şeyi bilirsiniz. Ben bu kanıdayım, kişinin üzerine düşen görevleri de bilirsiniz. Kişinin hayatında tatbik etmesi gerekli olan Şeyler hakkındaki sözlerinizi dinlemek istiyorum.

Bhishma — Davranışları fena, işleri kötü, anlayıŐları hileli son derece aceleci olanlar fena veya kötü insanlardır. İyiler davranıŐlarındaki ve iÇlerindeki temizlik ve dürüstlikle temayüz ederler. İyi insanlar tabiatın çağrılarında ıssız yerlerde, sığır ahırlarında ve arpa tarlalarında cevap verirler. Gerekli işleri yaptıktan sonra nehir suyunda gusul yapmalı ve su tanrısını ona su sunarak memnun etmeli. Bu bütün insanların görevidir. Güneş tanrısına hep tapınmalıdır. Güneş doğduktan sonra uyumamalı, sabah ve akşam yerine göre doğuya

veya batıya dönerek dualar okumalıdır. Beş uzvu (iki el iki ayak ve yüz) yıkandıktan sonra, kişi yemeğini sessizce ve yüzü doğuya dönük olarak yemelidir. Kimse yemeğini beğenmemezlik etmemeli, lezzetli yemeği yemelidir. Yemekten sonra eller yıkanmalı ve kalkmalıdır. Gece asla ıslak ayakla yatıp uyumamalı. Kutsal Rishi *Narada* iyi davranışın belirtilerinin bunlar olduğunu söylemiştir. Kişi her gün bir kutsal yeri, bir boğayı, kutsal heykeli, bir inek ahırını, dörtyol kavşağını, dindar bir Brahmanı veya kutsal bir ağacı ziyaret etmeli. Yiyecek bahsinde kişi misafirleri, hizmetçileri ve akrabaları arasında fark gözetmemek. Hizmetçiler arasında fark gözetmemek takdir edilir. (Günde iki kere) sabah ve akşam yemek yemek tanrıların emridir. Bu ikisi arasında bir zamanda (üçüncü) bir öğün daha yemek âdet değildir. Bu krallara uyarak yiyen kişi oruç tutmuş gibi ecir kazanır. Belirli saatlerde kutsal ateşe sunak vermeli. Başkalarının zevceleriyle dostluk kurmadan, uygun devresinde karısı ile temas eden, *akıllı kişi *Brahmaçarya*"dan edinilen ecir kazanır. Bir Brahman'ın yemeğinin artıkları abu hayat gibidir... İnsanlar bir Brahman'ın yemeğinin kalıntılarını çok değerli sayarlar. İyi kişiler bunları yiyerek Brahma'ya ulaşırlar... Et yememeğe ahdetmiş bir kişi *Yacurveda* ilâhileriyle kutsallaştırılmış olsa bile et yememelidir. Bel kemiğine isabet eden yerdeki et, kurbanlarda kesilmemiş hayvanların eti yenmemeli. İster kendi memleketinde, ister başka ülkede kişi bir misafiri aç bırakmamalıdır. Aldığı hediye ve sunakları büyüklerine teklif etmeli, büyüklere yer göstermeli, onları hürmetle selâmlamak. Kişi büyüklerine tapınarak uzun ömür, şöhrat ve varlık kazanır. İnsan yeni doğan güneşe, başkasının çıplak karısına bakmamak. Kendi karısıyla cinsi temas günah değildir ama bu gizlilik içinde yapılmalı. İnsanın kocası kutsal yer ve tapınakların kalbidir. Bütün saf ve temizleyici şeylerin kalbi ateştir. İyi ve dindar bir kimsenin yaptığı bütün işler, bir ineğin kuyruğundaki kıllara dokunmak dahil iyi ve takdire şayandır. Bir büyükle karşılaştığı zaman nazikâne bir şekil de hal hatır sormalı. Brakmanları her sabah ve akşam selâmlamak. Tanrıların tapınaklarında, inekler arasında, Brakmanlar için konmuş dinî merasimler ifa edilirken, *Veda'lar* okunurken ve yemek yerken sağ el hareket ettirilmemeli dir. Uygun merasimlerle Brâkmanlara sabah ve akşam tapınmanın ecir büyük tür. Böyle tapınan (tacirin) sermayesi, ziraatçinin istihsali artar... Tıraş olduktan, tükürdükten, banyo yaptıktan ve yemek yedikten sonra Brahmanlara hürmet göstererek tapınmalıdır. Böylesine tapınma hastalara sıhhat ve uzun ömür kazandırır. İnsan yüzü güneşe dönük olarak aptest bozmamalı. Kendi çıkardığı pisliğe bakmamak. Kadınla aynı yatakta yatmadığı gibi onunla birlikte yememeli. Kendinden büyüklere hitap ederken "sen" dememeli ve isimlerini söylememek. Kendilerinden küçük ve eşiti olanlara "sen" diye kitap edebilir veya onların isimlerini söyleyebilir.

Günakkâr insanların kalbi onların işlediği suçları açığa vurur. Günakkârlar bile işledikleri suçları iyi insanlardan saklarsa daha da fena olurlar. Ancak cahil aptallar, bile bile işledikleri suçları saklamağa yeltenirler. İşlenen günahları insanların görmedikleri doğrudur, ama tanrılar görür. Bir başka günahla gizlenen bir günah yeni yeni günaklara yol açar.

(19)

(AŐaŐıdaki konuşma kralların çevrelerinde görev alanların dikkat etmeleri gereken konular hakkındadır. Bu hususta *Dhaumya'nın* sözlerini *Vaisampayana* nakletmiŐtir).

... Bir kiralın yakını olarak yaŐamak, Heyhat! G bir Şeydir. Prensler, size kral sarayında pot kırmadan nasıl yaŐanabileceğini anlatacağım... (Kapıcıdan) müsaade almadıkça kiralın huzuruna çıkmamalıdır. Kimse kirala ait sırları öğrenmeye kalkmamalı, ne de bir başkasının göz dikebileceği bir makama oturmamalı... Kimse sorulmadan kirala akıl vermemeli uygun düşen zamanda ona hürmetini göstererek sessizce ve saygıyla kiralın yanında oturmalı. Çünkü krallar boŐboŐazlara çok kızarlar ve düzenbaz vezirlerden hoŐlanmazlar. Akıllı bir kişi ne kiralın karısıyla ne de haremindeki biriyle ne de kiralın hoŐlanmadıđı Őeylerle ilgilenir. Kralla ilgili en küçük bir Şeyi bile ona bildirerek yapmalı. Bir kirala böyle davranarak kişi baŐını beldan kurtarır. En yüksek makama ulaŐmıŐ olsa bile kişi kendinden istenmedikçe hiç bir Şeyi görmemiŐ gibi davranmalı, kiralın asaletini korumalıdır. DüŐmanlarını ezen ve insanların yöneticileri olan Krallar, asaletlerine hael getiren oğulları, kardeŐleri, torunları bile olsa onları affetmezler. Krallara saygı ile hizmet etmeli, sanki tanrı *Agni*-ye veya bir başka tanrıya hizmet edermiŐ gibi. Kiralına sadakatsizlik edenin periŐan olacağı muhakkaktır. Öfke, gurur ve ihmali bir yana atarak kiralın gösterdiği Şekilde hareket etmelidir. Bütün meseleler üzerinde düŐündükten sonra yararlı ve hoşa gidenlerini kiralın huzurunda amalı, bir mesele hoş olmasa bile yararlı ise onu da kirala bildirmek uygundur. "kral beni sevmiyor" diye düşünerek ihmalcı olmamalı, hoşa giden ve yararlı Şeyleri kral için temine gayret sarfetmeli. Mevkiinin ve selhiyetinin dışına ıkmıyan, kiralın düşmanlarıyla dostluk kurmıyan, niyetinde kirala kötülük beslemeyen, kral sarayında kalmaya lâyıktır. Bilgili bir kişi ya kiralın sağında ya da solunda yer alır. Onun arkası silhl kuvvetler içindir. nnde oturmak olmaz... Kimse kiralın söylemiş olabileceği bir yalanı başkalarına söylememeli, kral yalanlarını açığa vuranların düŐmanıdır. Krallar kendilerini akıllı görenlerden hiç hoŐlanmazlar. Kimse "Ben cesurum, ben akıllıyım" diye mağrur olmamalı, kiralın arzularına uygun bir Şekilde hareket ederek onun ltfna ve temin edeceği nimetlere kavuŐmalı... Hiç kimse kiralın önünde dudaklarını, kollarını ve kalçalarını oynatmamalı, yanında mutedil konuŐmalı, komik Őeylerle karŐılaŐsa dahi onun huzurunda manyaklar gibi kahkaha atmamalı. Buna karşılık son derece ölçülü kalarak (yersiz) ciddiyet göstermemeli, olan Őeye karşı ilgisini mütevazi bir tebessümle ifade etmeli. Kiralın çıkarını daima düŐünen, ondan gördüğü ltflarla Őımarılmıyan, onun gözünden düşünce üzüntüye kapılmıyan kişiler kiralın sarayında kalmaya lâyıktır. Kiralı ve veliahtı hoşa giden konuŐmalarla memnun eden bilgili saraylı, sarayda bir gözde kişi olarak kalır. Kiralın teveccühünü yerinde bir sebeple kaybeden bir gözde saraylı onun aleyhinde konuŐmazsa mevkiini tekrar kazanır. Kirala hizmet eden veya onun hkm altında yaŐıyan yerlerde kalan kişi Őayet akıllı bir kimse ise yanında veya

uzağında olsun hep kiralın lehinde konuşur. Kirala karşı kuvvet kullanarak şahsi emellerini tahakkuk ettirmek isteyen saraylı mevkiini uzun müddet muhafaza edemez ve ölümle oynamış olur. Kimse şahsî çıkarı için kiralın düşmanlarıyla irtibat kurmamalı, kudret ve kabiliyet gerektiren konularda kendini kirala üstün göstermemelidir. Daima neşeli, kuvvetli, cesur, dürüst ve mütedil, hislerine hâkim olan ve kiralını gölge gibi izleyen kimse sarayda yaşamaya lâyıktır.

İ N D E K S

1 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
2 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
3 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
4 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
5 -	MAHÂBHÂRATA	ANUSHA SANA
6 -	MAHÂBHÂRATA	UDYOGA PARVA
7 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
8 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
9 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
10 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
11 -	MAHÂBHÂRATA	VANA PARVA
12 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
13 -	MAHÂBHÂRATA	VANA PARVA
14 -	MAHÂBHÂRATA	BHİŞMA PARVA
15 -	MAHÂBHÂRATA	BHİŞMA PARVA
16 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
17 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
18 -	MAHÂBHÂRATA	ŞANTİ PARVA
19 -	MAHÂBHÂRATA	VİRATA PARVA